Nro. 31.

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Aprilis 19-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' múlt kedden az azt megelőzött husvéti kettős innep miatt újsággal nem szolgálhattunk: de éppen azon napokon valósággal nem is volt semmi fontos tárgyunk, ezt az egy tzikkelyt kivévén, a' melly itt következik: — "

„A' *Theban* nevű hajórol, melly Napkeleti Indiábol evezvén, Sz. Helenához kikötött, Febr. 19-dikén irta valaki, hogy *Bonaparte* az Ánglus Admirálistol a' *Northumberlandrol*, a' mellyen Sz. Helenához evezett, maga mellé néhány Ánglus tiszteket és hajós legényeket kért, társalkodás' kedviért, 's ezen kérését meg is nyerte. Hanem azután azt is kivánván, hogy egy tsajkán, 8 derék hajós legényekkel, időtöltés végett a' tengerre is kievezhessen, ezt egyenesen megtagadta tőlle Admirális Cockburne. — „Egy estvefelé sétálni menvén *Bonaparte*, a' kiszabott linéán kívül akart menni. A' strázsa eleibe állott. *Bonaparte* megneheztelvén, kérdette a' katonátol, hogy tudja-é, kinek állott eleibe? Ez ugy felelt, hogy őtet jól esméri. *Bonaparte* azonközben tovább indúlt — a' katona réá lőtt — de nem találta. —

„*Bonaparte* a' Kormányozó eleibe vitte a' dolgot, 's a' katona visgálás alá vétetett, melyben kérdeztetvén, hogy valósággal meg akarta-é lőni *Bonapartét?* azt felelte, hogy valósággal meg akarta — a' melyre nézve azonnal feloldoztatott minden vád és büntetés alól."

Ez az újság tzikkely tsak úgy lett volna fontos, ha a' hátulsó része is meg valóságosodott volna, de ugyan azon újsági levelek által, mellyek elébb kihirdettek vala, már más nap' mindjárt költeménynek lenni hirdettetett. — Az ólta már más és sokkal újabb, úgymint Mártzius' 1-ső napján indúlt levelek is érkeztek a' nevezett szigetröl. Hogy Bonaparte Ánglus tiszteket 's mátrózokat kivánt és nyert maga mellé, e' mind igaz: hanem, hogy a' strázsával az a' története lett volna, a' mit iránk, ebből semmit sem tudnak az újabb tudósitások. — „Bonaparte minden nap' két órát szekerezik vagy lovagol; haza érkezvén asztalhoz ül, 's eszik. A' körülette lévők most is nagy alázatossággal viseltetnek hozzá. Mikor jó kedve van 's valakivel nyájáskodni akar, aszszony akár férjfi legyen az, annak megszorittya gyengén a' füle' hegyit. Ezt az Ánglus tisztékkel is tselekszi, mikor valami olyant mondanak néki, a' mit szeret. Tsak Admirális Cockburnéval nem ereszkedett ennyire öszsze.

A' Morning Chronicle ígyokoskodik a' *Bonaparte* Sz. Helenai lakásárol: — „Ez előtt nem költött a' Napkeleti ke-

reskedő társaság Sz. Helena szigetére többet 7000 font Sterlingnél; pedig ezen summábol még a' tiszteknek 's útozóknak is szabad asztalt tartani köteleztetett a' Kormányozó. Most fizetnek a' Ministerek a' Kormányozónak, pedig senkinek nem tartozik asztalt adni, 12,000 font Sterlinget. A' fő Kvártélymester, a' Generál-Adjutáns, az 1200 emberekből álló őrző sereg, a' *Bonaparte*' asztala, 's a' szállító hajók, mellyek a' szigetre eleséget 's egyéb szükséges dolgokat hordanak, esztendőt által 80,000 font Sterlingben kerülnek. A' Bertrand' szállásáért 3057 fontot fizet Országlószékünk. A' sziget körül strázsáló hajóinkra 100,000 fontot költünk esztendőt által. E'szszerént mind ezeket a' költségeinket könnyen tehetjük 300,000 font Sterlingre (3 millió forintnál többre.) Ha mi *Bonapartét* a' Toverbe vagy a' Dunbertoni kastélyba zártuk volna: itt, hasonló bátorság és jobb élet mellett, nem kellene többet költenünk reá esztendőnként ezer font Sterlingnél. Azon 300,000 font Sterlingekkel, mellyeket Sz. Helena szigetén reá költünk, fizethetnők azoknak a' 6 millióknak kamatjokat (interesseket), mellyeket a' jövedelemtől való taksának eltörlése miatt kőltsön venni kéntelenittettünk. "

A' Globe nevű újság azt erőssíti, hogy az, hogy az úgy nevezett Ellenkező-résznek tagjai között hasonlás uralkodna, tsak a' Kurir által köttetett mese légyen. A' czivódás és gyanuskodás a' meggyőzettek között uralkodik, nem pedig a' győzedelmesek között, 's a' t."

A' koronaörökös Hertzegné' férjének a' Coburgi Hertzegnek *naturálizáltatása* (Ánglussá való tétettetése) véghez ment a' Parlamentumnak mind két házaiban. Ő ennekutánna Kendáli Hertzeg, a' koronaörökösné pedig Kendáli Hertzegné név alatt fognak élni, 's öszsze való házasulássok után sem fog a' Hertzegné semmi olyan megkülömböztetést kapni, mellyel a' Királyi familiabéli egyèb Hertzegek és Hertzegnék élnek. Kendáli Hertzegné titulussal még eddig tsak az I-ső György Király' felesége élt volt. A' Hertzegnének még a' tselédjei is tsak a' férje', a' Kendáli Hertzeg', és nem a' Királyi familia' formaruháját fogják hordozni. Igy élt *Londonban*, az újabb időkben, a' nem régen meghalálozott *Braunschweigi* Hertzegné is, a'még életben lévő 3-ik György Király testvére. —

A' Régens Princz Mártzius' 27-dikén valósággal béérkezett Brightonbol, a' hol régtöl fogva lakott, *Londonba;* 28-dikban nem tért a' *Carltonhousei* palotában a'Princznek udvarolni kivánó sokaság: de tsak a' Királyi vérből való Hertzegek, Ministerek és idegen udvarok' követei botsáttattak audientziára hozzá. Ezen estve az annyánál a' Királynénál vatsorált. Az egéssége naprol napra jobbúlt.

A' *Londoni* udvarnál lévő Austriai Követ, a' maga attyát *Eszterházy Miklós* ő Hertzegségét, Mártzius utolsó napján a' Régens Princzhez audientziára vitte és bémútatta.

Minthogy Prokurátor Brougham, mint már emlitettük, az alsó házban a' Régens Princz' személyét igen nagy alatsonyságokkal érdekelvén, egyebek között azt is mondotta vala, hogy a' Princz a' legmegvetettebb emberekkel légyen öszszetsatoltatásban: erre nézve a' Londoni újságok közzűl egygyik, hogy ennek a' gonosz sértegetésnek egész gyalázatosságát kinyilatkoztassa, jónak lenni találta mind azokat a' személlyeket, kíkkel a' Princz valamelly öszszetsatolódásban él, közönségesen megnevezni. Ezek a' személyek a' következendők: A' Királyné ő Felsége; *Karolina* (Charlotta), *Augusta* és *Mária* Királyi Hertzegaszszonyok; a' *Yorki* Érsek feleségestűl; az *Exeteri* Püspök feleségestűl; Gróf *Liverpool* feleségestűl; Marquis *Herford* feleségestűl; Lord *Ellenborough* feleségestűl; Lord *Sidmouth;* Gróf *Chi-*

chesterné; Lord *Ilchesterné*; Lord *Louvain* feleségestúl; Gróf *Percy*; Lord *Soudesné* leányostúl; Lord *Browulowné*; Lord *Lonsdale*; Lord *Lowther*; Gróf *Yarmouth*, Gr. *Richmond*; Lord *Strangford*; Lord *Charleton*; Lord *Parkerné* leányostúl; *Arbuthnot*, *Becket* 's *Croker* urak, 's a' t. —

A' Kurir, mint Udvari Ujság, hevesen kikelt Brougham ellen, azert, hogy a' Régens Princz ellen az alsó házban a' már tudva lévő gyalázó beszédre kibotsátkozni merészlett, azért, hogy a' Princz azoknak a' halálos itéleteknek aláirását, mellyeket az itélőszékek a' múlt December és Januárius hónapok alatt sok bűnös emberekre kimondottak 's a' mellyekkel a' *Newgatei* tömlöc tele van, illy sokáig elhalasztotta. — „Ilyen beszédet, így szoll a' Kurir, tsak a' Morning-Cronicle adhatott a' Brougham' úr szájába; lehetetlen, hogy a' Nagy Britanniai Parlamentum' háza illy rettenetes rágalmazásokat elhalgatott volna, vagy hogy ezek egy képviselőnek szájából, annyival is inkább a' Brougham urébol jöhettek volna ki, ki a' Wallisi Hertzegnének hivatalszerént kirendeltetve lévő Tanátsosa, 's a' ki ezen Hertzegné' leányának (a' koronaörökösnek) is, hasonló Tanátsosa szeretne lenni.„ — Végezetre meghivja a' Kurir mind azokat a' férjfiakat, kik a' Régens Princz körűl való legszorosabb társaságot teszik, hogy kérjenek számot Brougham úrtol, azért, hogy őket megromlott embereknek, tékozlóknak, 's több effélékbek nevezte; mert külömben magok ki fogják magokat rekeszteni egy betsület szerető társaságbol. —

Az emlitett alatsony beszédre Mártz. 21-én merészlett volt Brougham a' Princz ellen kibotsátkozni, 's a' mint erőssítik Mártzius' 30-dikán a' Recorder mind azokat a' halálos itéleteket, mellyek a' Decemberben és Januáriusban megitéltetett személyeket illetik, a' Princz' eleibe terjesztvén aláirás végett, ő Királyi Hertzegsége a' halálos büntetést mind ezeknek elengedte.

Admirális *Cockburne'* hellyébe, Admirális *Sir Pulteney Malcolm* neveztetett *Sz. Helenai*, *Isle-de-Francei*, és *Kápi* (a' Jó remény ég' fokánál lévő) fő tengeri Kommandánsá, a' ki ezen tengerek felé, a' *Newcastle* nevű, 50 ágyus hajón 10 napoknak eltelése előtt el fog evezni. Vélle egyegyütt mennek-el oda ugyan ezen hajón, a' Bonaparte' őriztetésére való ügyelés végett, a' Frantzia és Orosz Biztosok is. Az Austriai Császári Biztos Báró Stürmer úr, az Orontesen fog elevezni oda. *Prussus* Biztos nem fog küldettetni.

A' Parlamentum' utóbbi üléseiben semmi igen nevezetes tárgyak nem fordúltak elő. Az Ellenkező-részen lévők folytatják annak sürgetését, hogy a' békesség' idején külömbkülömbfele kiméllések tétettethetnek a' fennáll ármádánál. A' *Londoni* polgárok' kérő levelét, a' melyben ugyan ez a' dolog kivántatik, béadta a' Sussexi Hertzeg a' Parlamentumba, 's letette, további megfontoltatás végett, az asztalra. Hasonló kérő leveleket adtak-bé más városoknak neveikben, Lord *Landerdale*, *Egremont*, *Mellville*, 's mások.

Wilberforce azt tudakozta, hogy mennyire mentek már a' Hatalmasságok azon czélnak tökélletes elérhetésére nézve, hogy a' *Rabszolgák' vására* egészszen eltöröltethessék, 's megegygyezett-é már ebben Spanyol ország is? — Minister Lord Castlereágh erre, 's több egyéb ilyen forma kérdésekre, ekképpen felelt: — „A' Spanyol országlószék azt mondja, hogy 8 esztendőnek előtte ezt a' vásárt egészszen félbe nem szakaszthatja. És ha szintén meg talál is a' Spanyol Udvar ezen nyilatkoztatása mellett maradni, ellene ezért hadat izenni tsakugyan nem lehet. A' mi az Orosz, Austriai, Prussus, és Frantzia Udvaroknak határozássaikat illeti, erröl majd tsak azután lehet bizonyost mondani, midőn ezen Udvaroknak Londonban lévő Követeik, a' magok Udvaraiktol, az ezen tárgy eránt való kérdésekre nézve útasitást vesz-

mek. A' nemzet' sürgető kivánságait az ország' adózásainak lejjebbszállitására nézve, a' lehetőségig telyesiteni iparkodik az Országlószék. A' szaladra vettetve lévő hadi taksa, Irlandiábanis ellöröltetik. Egyéb hadi taksáknak ellenben, mellyek mind egygyütt valami hetedfél millió font Sterlinget tesznek, még egy esztendeig fenn kell állani. A' jövedelemtől és szaladtol való taksáknak eltöröltetése által okoztatott fogyatkozás pedig, 6 vagy 8 millió fontoknak költsönvevése által pótoltatikki. "

Frantzia Orzság.

A' Creuse' departamentjében már hozzá fogtak a' Szabadság' fáinak kótyavetyére való hányásához. A' belőlle bejövő summa a' szegényeknek rendeltetett. —

Párisban Aprilisnek 1-ső napján hozzá fogtak a' *Generál-Stáb'* épülete előtt lévő piatzon, számos fegyverben álló katonaságnak jelenlétében, azoknak a' Sasoknak, Stempeleknek, Petséteknek, és a' bitangolás' idejebéli egyéb jegyeknek semmivé való tétettetésekhez, mellyek azokban a' departamentekben találtattak-meg, mellyekből az első katona osztály áll.

Paterson kisaszszony, a' *Bonaparte Jeromos* első felesége, a' maga jusaira nézve, mellyeket ezen Ex-Kiralyhoz tarthat, kinek még feles jószágai vagynak Frantzia országban, pert akar indítani ez ellen, a' melly figyelmetességet érdemlő per fog lenni.

A' Generális Drouot' pere a' Párisi (első katona osztály') itélőszéke előtt April. 6-dikán elkezdődvén, 's réá nézve még azon ülésbe szerentsésen el is végződött, minthogy a' hét itélőbirák közzűl ellene tsak négyen, hárman pedig mellette voksólván, a' vád alól feloldoztatott. (A' Frantzia katona törvények szerént, arra, hogy valaki bünösnek lenni itéltethessék, legalább is öt voksoknak kell lenni kettő ellen). Ez a' per nagyon magára vonta valá a' közönség' figyelmetességét. Drouot maga is mondott-el a' bírák' előtt egy nevezetes beszédet.

„A' Brüsseli Oraculum nevű újság, így szollanak a' Frankofurtumi közönséges levelek, arra láttatik különösön forditani iparkodását, hogy olyan tudósitásokat adjon-ki, mellyek által a' Frantzia országban lévő Prussus katonaságnak magaviselete gyaláztatik. E' nékünk, ennyivel szembetünőbbnek látszik lenni, hogy mi éppen az ellenkezőről vagyunk tudósittatva, és hogy nevezetesen a' Mósa és Ardennes departamentjeik, mellyeknek űgyekben a' Brüsseli nevezett újság beszéll, az ott lévő Prussus seregekkel igen jól meg légyenek elégedve."

Bét s.

Egy Kurir azzal a' tudósitással érkezett-meg ide tegnap Monachiumbol, hogy ott e' hónap' 14-dik napján, az *Austria és Bavaria* között való jövendőbéli határokat és birtokok' meghatároztatását illető közönséges Kötés, az Austriai Császári és Bavariai Királyi telyes hatalmú Biztosok által aláirattatott légyen. — Ezen egygyezésnek ereje szerént ismét birtokosává lett Austria az úgy nevezett Hausruckviertel', Innviertel', és a' Salzburgi Fejedelemség' azon részeinek, mellyeket az 1809-dik esztendőben Bétsben készült Kötés szerént Bavariának által engedett vala, kivévén a' *Waging*, *Titmaning*, *Teisendorf*, *és Laufen* nevű környékeknek a' *Salzach* és *Sale* bal partjaikon lévő részeiket, és a' Tirolisnak még Bavariánál maradó Vils nevű vidékét, a' mellyekért ellenben Austria a' Bavariai Korona' birtoka' alá botsátja azon tartomány-darabokat, mellyeket ő most a' Rénus' jobb és bal partjai felől bír. — Ennek a' Kötésnek ratifikáltatása Monachiumban 14 napok alatt fog kitseréltetni, 's a' tartományoknak, valamint azoknak, mellyek Austriához viszsza térnek, úgy azoknak is a'mellyek Bavariának engedtetnek

általadattatása, a' jövő Május 1-ső napján esik-meg.

A' Bétsi Reformata Ekklézsiának első Prédikátora, a' Triesti Megye Superintendense, 's egyszersmind az itt lévő egyesült Protestáns, Ts. K. Consistoriumok Tanátsosa Hilchenbach Károly Ur, a' folyó Aprilis' 13-dik napján életének 68-dik esztendejében meghalálozott. Az Ekklézsiánál és a' Cs. Kir. Consistoriumnál hoszszas ideig híven folytatott hivatala mellett, különös gondját forditotta a' Protestans Oskolák' jó karba való helyheztetésére; a' mellyeket fáradhatatlan munkássága által, nem tsak mindenkor a' legjobb állapotban tartott; hanem azokat a' tanúlók' hasznára és a' szülék' örömére 's megnyugtatására, öregbítette is. A' szegények is gyámolító Pártfogójokat vesztették-el a' Megholttban; kinek halálát valamint minden Hit'sorsosi, úgy számos egyéb baráti is szívből fájlalják.

Felséges Urunk méltóztatott L. B. Rothenhauseni Redl Imre Ur ő Nagyságát, a' ki eddig a' Felséges Mágyar Országi Udvari Cancellárián practizált, jeles készűlete, szorgalmatossága, és nemes erköltsei tekintetéből, ugyan azon Felséges Cancelláriánál Udvari Honorarius Concipistának kegyelmesen nevezni.

Verona.

Az ő Cs. Kir. Apostoli Felsége' rendelései szerént, a' boldogúlt Császárné ő Felsége holt teste a' folyó Aprilis 9-dik napján megbalzamoztatván, 10, 11 és 12-dikben a' gyászos nyújtóztatóra közönségesen ki tétetett, 's végre 13-dikban, az ő Felsége' volt Udvarnokjai által kisértetvén, *Veronából* Béts felé elindittatott.

Az útban, a' hol a' tartományokon által hozzák a' holt testet, ugyantsak ő Cs. K. Felségének egy más különös rendelése szerént, a' Kormányszékek' Tanátsosaik által kisértetvén, minden Parochiális templomoknál megszenteltetik, 's az éjjeli megállapodásoknak hellyeiken a' főbb templomokban, gyászos nyújtóztatókra kitétetik.

Az ő Cs. Kir. Felsége által meghatároztatott éjjeli megállapodásoknak rendje szerént, e' hónapnak 26-dik napján érkezik-meg Bétsbe a' boldogúltnak holt teste, a' hol az Udvari templomba vitettetik, ott 27-dikben kitétetik, és 28-dikban délelőtt is kitétetve maradván, ez nap estve a' Felséges Udvari szokott halotti közönséges pompával eltemettetik, 's végre a' következendő napokon Vigiliák és lélekért való ájtatosságok tartattatnak.

Velentze.

Az innen érkezett tudósitások szerént Felséges Urunk oda e' hónap' 9-dik napján reggel megérkezett, 's még az nap' délután hasonlóképpen megérkezett oda Mária Ludovika Fő Hertzegaszszony s' *Pármai* Hertzegaszszony ő Felsége is.

Jóniai Szigetek.

A' *Korfui* levelek szerént ott az *Anaplades* nevű helység' biráját *Calogoropulo Tódort* halálra itélték azért, hogy a' pestist illető rendelések ellen hibázott; 's már ki is állott volt agyonlövésire a' katonaság: de éppenakkor megérkezett oda Obersterv Ogelsang a' kegyelemmel. Más 9 emberek, halonló büntételért, agyon lövettettek; 's azólta még keményebben megtiltatott a' pestises embereknek a' magok házaiktol való eltávozás.

Aprilis 18-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 346 forintot Váltatzolában. Egy Császári aranyért 16 fl. 2 kr.

Hazai és egyéb kiegészszítö Toldalékok.

A' Magyar Kurir 31-dik darabjához.

A' hazai újságlevelekben ezeket olvassuk: —

Kassárol Mártz. 31-dikén. Ezen hónap 25-dikén ment végbe Szabad Kir. Kassa városának Tiszt választása. E' végre rendeltetett Királyi Biztos Mélt. L. B. *Eötvös* Gábor Cam. Administrátor volt az Elölülő. A' választás rendszerént azon kezdődött, hogy a külső Tanátsban, vagy is a' Polgárság Választottaiban lévő 21 heánosság kipótoltatott; azután *Tamásy András* Ur a' Népnek Szószóllójává választatott. Következő nap a' Belső Tanáts tagjaivá lettek: *Tamásy András*, *Antalfi András*, és *Oszvald Samuel*, 's egyszersmind az alsóbb Tisztségekre is a' tagok a' voksok többsége által kiválasztattak. Végre 29-dikén tartatott gyülésben Város Birájának Ts. Kis-Dobai Dobay Dániel Ur; Polgár-Mesternek T. Tamásy András Ur, a' ki e' szerént a' mostani választásban harmadik hivatalra lépett; város Kapitánnyává tétetett Schram Jósef Ur. — Mind ezek után a' nép Szószóllójának tisztje Spatta András Ur által kipótoltatott.

Győrből Apr. 3-dikán. Ns. Győr Vármegye' Rendeinek régi óhajtása tegnap be tellyesedett. Meg történt tudni illik a' Tiszti Választás, és pedig olly tsendességgel, hogy azt tsak reményleni is alig lehetett. Ezt tsupán Méltóságos Vásonköi Gróf Zichy Ferraris Ferencz Ur ő Nagysága, ugy mint a' Fő Ispányi Hivatal' Administrátrora' mélly bőltsességének kell köszönni. Ugyan is látván ő Nagysága az öszve sereglett megyebéli 's vidéki Nemességnek sokaságát, mellynek fele sem tért volna meg a' köz Gyüléseknek szokott helyén; és ennél fogva egy részről az illető Felek szabad voksaikkal élhessenek, más részröl pedig hogy a' meg történhető nagy zaj és tolongás eltávoztassék: a' Ns. Vármegyének 3 Járásihoz képest négy négy tagokbol álló, 's megesküdtetett 3 rendbéli Deputatiót nevezett-ki, mellyek külön külön szobákban, a' megyebéli Nemesség' Lajstromába foglaltt szemelyeket egyenként megkerdezték, hogy a' Hivatalokra candidált négy Fők közűl, mellyekre kivánják adni voksaikat? Ezek így egy egy vonással feljegyeztetvén, egy néhány órák alatt mind a' három Deputatió elvégezte a' reá bizatott foglalatosságot; annakutánna a' voksok a' Gyülekezet szine előtt számba vétetvén, azoknak nagyobb kissebb többségével: 1-ső Al. Ispánynak Tek. Kir. Tan. Györgyi Pál, 2-dik Al-Ispánynak Balaton-fő-Kajári Török János Urak választattak; Fő-Jegyzőnek kineveztetett Téthi Takáts Jósef Ur; Biraknak választattak: Torkos István, Ifj. Bezerédy Ignácz, Mészáros Jósef Urak; Fő Adó-szedőnek Lepossa József; Fő Tiszti Ügyviselőnek Mórocz Ignácz, Urak. Az Al Szolga Birák, ugy mint: Kálóczy Sándor, Bóresy Imre, Kajdacsy János Urak, valamint az Esküttek is, a' régi szokás szerént, hangos felkiáltással már viselt hivatallyaikban meghagyattak; Schedius Kristóf Urra tovább is a' Levéltárnak gondviselése bizattatott. Igy rendesen megesvén a' Tiszti választás, 's több érdemes Urak Tábla-Biráknak feleskütettetvén, délutáni négy óra után eloszlott a' Gyülekezet.

Ö Felsége Fő Tiszt. Miskolczy Márton Urat Szakolcza városának Plébánusát Kolosi boldog Aszszony Apáturságával tisztelte-meg. — Fő Tiszt. Riek János Váczi Kanonok Urat Felséges Urunk Orodi Sz. Mártoni Préposttá nevezni méltóztatott.

Posonyban Apr. 1-ső napján meg halt Gróf *Kolloredo Wallsee* János Császári Királyi Kamarás Ur és General Major életének 79-dik esztendejében.

Nyelv - mivelés vagy pallérozás.

Már volt szerentsénk említeni, hogy némely Prussiai érdemes tudósok a' Frantzia háborúnak szerentsés végződése után, a' *Német Nyelvnek* lehető tökélletesítésére, 's nevezetesen az idegen szóktol való megtisztítására fordíttották minden iparkodássokat, 's czéljoknak bizonyosabb elérhetése végett, *Társaságot* állíttottak - fel. Akkor ennek ellenzői is találkoztak volt, azt mondván, hogy nem lehet a' nyelvet erőltetve mivelni. Most ilyen emlékezetet tesznek ugyan ezen tárgyrol a' közönséges levelek: — "

„Berlin, Mártz. 30-dik napján. Az itt lévő Nyelvtisztító Társaság gyarapodik, tagjainak száma nevekedik, 's hasznos czélzásának eleinteni ellenségei előtt naponként nagyobbnagyobb kedvességben kezd lenni. A' tagok minden gyüléseikben, elébb a' nyelvtisztitásrol való észrevételeiknek egymással való közlése által töltenek-el néhány órákat; azután terített asztalhoz ülnek, 's *vatsora alatt* 's azután is egy darabig, a' Prussiai új Constitútziórol 's a' Státus' állapotjárol 's egyéb nevezetes tárgyakrol beszélgetnek. Tanátskozássaikat kinyomtattatják. Némelly nem hivatalosok és méltatlanok ugyan már kitsufoltak némely bévett szókat, azért, hogy Deák eredetüek: hanem mások egész szívvel lélekkel szerentsés előmenetelt kivánnak ezen jó czélra törekedő társaság' buzgóságának. Sajnálják némelyek, hogy hetenként tsak két gyülést tart a' társaság, minthogy azt tette-fel magában, hogy minden szót különkülön felvegyen és megmustráljon. A' német nyelvnek a' leg közönségesebb Grammatika szerént 180,000 szavai vannak. Egyegy ülésben legfeljebb 25 szók mehetnek által a' mustrán; 's minthogy esztendőtáltal, még a' vasárnapot 's egyéb innepeket is ki nem vévén, tsak 104 ülések fognak tartatni: e'szszerént tsak 26,000 szónak megvisgálására egy egész esztendő, következésképpen az egész nyelvnek megmustrálására 69 esztendők fognak kivántatni. Tehát, mint kivánni lehet, megtörténhet, hogy változást teszen a' Társaság a' maga határozásán, annyiban, hogy a' nyelvet nem szónként, hanem nagyobb fogásokban veszi elő a' mustrára.

„Találtatnak olyan tudósok, kik így szollanak: Rendkívülvaló magavetiség (mérészség), hogy egy Társaság, pedig a' melyben valóságos nyelv - visgáló tudós, Wolke és Heinsius nevű Professorokon kívül, több egy sem találtatik, a' Német Nyelvet, *ex professo* (az az: mint ha éppen réájok bizták volna), megtisztitani és tökélletessé tenni, mérészleni akarják, holott ez, tsak a' pallérozó idő' lépéseinként való előhaladásának 's a' Német nép' nevezetesebb tudósainak 's iróinak munkája lehet. Mi ellenben, így szoll a' tudósító, minden igasságszeretetünk mellett is, ezen vélekedésnek pártfogói telyességgel nem lehetünk, és nem tselekedhetjük, hogy némelly már eddig is igen elmésen és a' czéllal egészszen megegygyező módon meghatároztatott új Német szókat ne emlittsünk; ilyenek: *Schriftwart* Registrator hellyett; *Lade*, Casse hellyett; *Wernhold*, Lajtnánt hellyett; *Geldhold*, Rentier hellyett; *Glömstengel*, Zigaro hellyett. "

„A' Királynak, a' Királyi familia' minden tagjainak 's ezek közt *Wilhelmina* Királyi Hertzegaszszonynak is bényujtotta már a' Társaság a' maga tárgyazásait: 's magátol a' Királytol oly választ kapott, hogy a' Társaság' czélzásai ellen semmit mondani nem lehet; a' Királyi Hertzegaszszony pedig kegyes kifejezésekben adta tudtára a' Társaságnak, ennek köz hasznú czélzásaival való megelégedését. "

Elegyes dolgok.

Az Amérikai Congressusban, Febr. 17-dikén, Titoknok Clay, a' Kanadábol a' szabad Státusok' vidékeire általfutóknak sokságárol beszéllvén, azt mondotta, fenn hangon, hogy az ő vélekedése szerént az

Angliával való békességnek sokáig tartani nem lehet. — *Londonbol* irják, hogy ott a' kereskedés soha nem aludt oly nagyon, mint most.

Magános Nagy Lotteriai Sorsvonások.

Czernovitz és Süssenbrunn nevű jószágokon kívül, mellyeknek sorsvonás által lejendő kijádtzodtatása felől, mint réánk bizattatott vala, már több izben és bővebben emlékeztünk, még az itt következők is kitétetve vagynak *Bétsben* hasonló kijádtzodtatásra: —

Herznél és Társaságánál Hlubosch és Pitschin, a' hozzá tartozó vasbányákkal egyetemben, Cseh országban a' Berauni kerületben. — Ez, mindegygyütt, minden hozzátartozòkkal egyetemben, 2,086,143 V. Czédula forintra 's 193/4 krajtzárra van betsülve. Továbbá ugyan ott Sadeck nevű, 36,915 forintot és 26 krajtzárt érő Major 12,000 forint kész pénzel; 's még egy, 18,000 fórintokra betsültetett, Drót-tsináló malom 8,000 forint kész pénzel egygyütt. — Mind ezek 123,400 sorsczédulák által jádtzodtatnak-ki. Egy czédulának az árra 25 V. Czédula forint. Az Uradalom minden adóssagtol szabadon adattatik által a' nyertesnek. — Nyernek még ezen Lotteriában 4296 sorsczédulák: száz, nyoltzvan, hatvan, negyven, husz, tiz, hat, öt, négy, és három ezer forintot, 's ekképpen le egész 30 forintig. Minden sorsczédula nyerhet 16-szor. — A' vonások két versben esnek, úgy mint a' jövő Augustus 19-dik és September 30-dik napján.

Brentani Cimarolinál: Három Triesti házak Nro. 984; 1096; és 1130; mellyek az *Augsburgi pénz* szerént 172,500 forintra vagynak betsültetve. Ezek 23,250 sorsczédulák által jádtzodtatnak-ki. Egy sorsczédulát hasonló *Augsburgi* jó pénz betsszerént, tíz forinton lehet venni. Ezen házak is minden adósságnélkül adattatnak által a' nyertesnek. Esik még 603 nyerés kész pénzben, 5000 forintoktol fogva le 15 forintig. — Hol és mikor törtènik a' vonás, még ezután fog kihirdettetni. —

Kunznál és Társaságánál: *Finum Gyapott* (pamut) *fonalmanufaktura*, Alsó Austriában Hirtenbergben. — Ez 21,600 sorsczédulák által jádtzodtatik-ki. A' sorsczédulát lehet venni 10 forinton V. Czédulában. Van még ezen Lotteriában 250 nyertes kész pénzben. A' legnagyobb 8000 forintos, a' legkissebbek 20 forintosok. — Ennek napja és huzásának hellye is ki fog hirdettetni.

Steinsberg Nagy Kereskedőnél: Austriában az Ensen alól a' Turnitzi üveg-fábrika (huta), minden aboztartozó vagyonokkal egygyütt, 503,177 V. Cz. forintokra és 36 3/4 krajtzárokra betsültetve. Ez a' fő nyerés. Ezen Lotteriához tartozik még, a' *Mödlingtol* nem meszsze *Enzersdorf* mellett lévő úgy nevezett *Olasz Udvar*, a' melly 38,492 forintra 19 krajtzárra betsültetett. Ez úgy tartozik a' nevezett üveg-fabtikához, mint mellesleg való nyerés. Ezek egygyütt 54,700 sorsczédulák által jádtzodtatnak-ki. Egy czédulát adnak 14 forintért. A' két főbb nyeréseken kívül lesznek még 1599 nyerések; a' legnagyobb 15 ezer forintos, és így alább 25 forintig. — Ezen vonásoknak orája és hellye ezután hirdettetnek-ki.

Miletitz és Saustava nevű jószágok is *Prága* mellett lévő Koltschavka nevű Udvarral egyetemben, hasonló módon fognak 80,000 sorsczédulák által kijátzodtatni. Egy sorsczédulát adnak 10 forintért. A' fő nyerésen kivül nyernek még 5000-nen, 20 ezer forintol fogva le 15 forintokig.